PARTICULARITĂȚI TERMINOLOGICE ÎN DISCURSUL RELIGIOS ADVENTIST*

ROXANA LUPU
Institutul Teologic Adventist, Cernica
roxanalup@gmail.com

Abstract: Over the years, the researchers found a very important study material in the Romanian religious language. A special attention was paid to Orthodox religious vocabulary. Recently, some studies have concentrated on non-Orthodox discourses. The present article aims to provide some of the lexical characteristics of the Adventist religious discourse.
Keywords: religious terminology, new protestants, adventists.

Limbajul religios românesc şi lexicul neopotestant

Limbajul religios românesc a avut, fără îndoială, de-a lungul veacurilor, suişurile şi coborâşurile lui. În perioada veche, scrierile religioase, dincolo de a fi numai simple elemente de cultură sau simple texte speciale, destinate uzului ecleziastic, au contribuit, după cum afirmă în mod îndreptăţit renumiţi cercetători, la unificarea limbii române literare (Munteanu/Ţâra 1978: 91)[1]. În plus, credinţa românilor (apartenenţa la religia ortodoxă) a avut un caracter unitar în toate provinciile locuite de români, prin urmare, scrierile bisericeşti „au jucat un rol important în procesul de unificare a variantelor limbii române literare" (Munteanu/Ţâra 1978: 92)[2] prin impunerea pe întreg teritoriul românesc a limbii scrise din Muntenia şi sudul Ardealului. Iar în secolul al XVIII-lea, s-a produs „unificarea limbii textelor noastre bisericeşti pe o bază munteană şi sud-transilvăneană" (Munteanu/Ţâra 1978: 91).

În perioada comunistă, limbajul religios a intrat oarecum „într-un con de umbră", a fost în mod intenţionat neglijat, marginalizat, în încercarea autorităţilor din acea perioadă de a trece sub tăcere cultura religioasă; „în schemele vremii nu intrau de obicei ca entităţi aparte limbajul religios şi cel politic" (Zafiu 2001: 8), afirmă Rodica Zafiu. Cercetătorii au încercat să explice acest aspect punându-l pe seama dorinţei de

* *Terminological particularities in adventist religious discourse*

1 Ion Heliade Rădulescu este cel care vorbeşte despre limba cărţilor bisericeşti ca bază a limbii literare datorită caracterului ei unitar: „Cei ce au scris în limba noastră, fiecare a scris după cum se obicinuia vorba în locul său. Cei bisericeşti însă s-au învoit între sine şi scriitorii bisericeşti munteni, moldoveni şi ungureni pociu zice că au avut şi au tot o limbă sau un dialect" (Ion Heliade Rădulescu, apud Gheţie 1975: 491).

2 Autorii citaţi subliniază importanţa scrierilor bisericeşti, sporită şi de faptul că erau folosite drept manuale şcolare sau cărţi de lectură.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

a-l proteja de „intruziunile" exterioare, pentru a păstra neîntinat spiritul textului sacru. „Absenţa studiilor specifice", precizează aceeaşi autoare, „era astfel preferată unor descrieri viciate de dogme extralingvistice, care ar fi trebuit să prezinte limbajul religios în termenii unei judecăţi negative" (Zafiu 2001: 8).

Spre deosebire de cea de-a doua jumătate a secolului trecut, după 1990, limbajul religios şi-a reluat locul care i se cuvine în cadrul cercetării româneşti, lingvistice, dar nu numai. Profesorul Gh. Chivu notează:

> „După 1990, scrisul bisericesc a revenit în forţă în spaţiul public. În haină parţial renovată în veacul precedent pentru componentele sale tradiţionale (textele biblice, cărţile de slujbă şi de lectură, scrierile cu caracter juridic, administrativ sau tehnic). […] Semnificativ pentru recâştigarea de către scrisul bisericesc a statutului de componentă de prim rang a culturii, a luat însă amploare, în structuri şi forme în totalitate moderne, stilul publicistic religios, distinct ca preocupări şi terminologie, dar nu întru totul diferit de jurnalismul care are ca destinatar şi beneficiar cititorul şi ascultătorul laic" (Chivu 2013: 39).

De asemenea, deschiderea din ultima perioadă a făcut ca discursul religios, mai mult decât în oricare altă epocă, să aibă „ecouri în alte discursuri" (Zafiu 2001: 86).

Constituindu-se ca prime monumente de limbă românească[3], textele religioase au avut şi au un caracter diversificat la nivel intraconfesional[4]. Caracterul variat al domeniului religios se manifestă însă şi la nivel interconfesional. Diversitatea religioasă, denominaţională, este un fenomen cunoscut şi recunoscut în peisajul cultural românesc[5]. Având însă în vedere faptul că religia majoritară din ţara noastră este cea ortodoxă, cele mai multe studii lingvistice au în vedere această orientare confesională. Majoritatea cercetărilor privind terminologia religioasă românească, de exemplu, sunt de fapt studii care au ca obiect terminologia ortodoxă, fără ca prin acest fapt să fie negată sau diminuată importanţa celorlalte denominaţiuni în cadrul culturii româneşti. De altfel, în opinia Rodicăi Zafiu, limbajul religios „cuprinde, cu diferenţe semnificative, stilul religios ortodox (cu siguranţă cel mai conservator, arhaizant, conţinând numeroase slavonisme şi grecisme), cel catolic (clar neologistic, abundând în împrumuturi latino-romane), greco-catolic şi protestant (pentru a nu vorbi decât de

[3] Psaltirea Hurmuzaki reprezintă, conform cercetărilor întreprinse de Al. Mariş, primul manuscris românesc cu o vechime mai mare decât cea a Scrisorii lui Neacşu din 1521 (Mariş 2005: 19, apud Chivu 2013: 40).

[4] Profesorul Gheorghe Chivu a surprins aspectul diversificat al scrierilor specifice limbajului religios în articolele Domniei Sale. Diversitatea textelor specifice reprezintă şi motivul pentru care nu putem vorbi despre un stil funcţional religios aparte, în ciuda unor opinii contrare.

[5] Unul dintre aspectele bine cunoscute, dacă ar fi să vorbim numai despre componenţa etimologică a terminologiei religioase creştine româneşti, este faptul că relaţiile dintre maghiari şi românii din Transilvania au dus la apariţia în acest sector al vocabularului românesc a numeroşi termeni specifici catolicismului (după creştinarea maghiarilor din anul 1000) şi protestantismului, încă de la începutul secolului al XVI-lea. De asemenea, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, apar în peisajul religios românesc confesiunile neoprotestante. Prima biserică baptistă, de exemplu, a fost înfiinţată în anul 1856 (http://www.culte.gov.ro/uniunea-bisericilor-crestine-baptiste), iar primii misionari creştini adventişti ajung pe teritoriul ţării noastre către sfârşitul secolului al XIX-lea (mai exact în anul 1870).

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

limbajele creştine)" (Zafiu 2005), precum şi cel *neoprotestant*, am adăuga noi fără teama de a greşi.

Prin urmare, în peisajul general al lexicului românesc, vocabularul religios este unul deosebit de bogat şi complex dacă este să ţinem cont de graniţele vaste ale domeniului religios[6], incluzând, în acelaşi timp, pe de o parte termeni strict specializaţi, care aparţin limbii literare standard, şi termeni specializaţi specifici limbajului nonstandard (regionalisme, arhaisme, neologisme), iar pe de altă parte, termeni specializaţi „comuni", utilizaţi la nivelul limbajului religios general şi termeni specifici unei anumite confesiuni.

În ceea ce priveşte dihotomia vocabular religios „comun" – vocabular religios „denominaţional", prima categorie include lexeme care trec dincolo de delimitările confesionale şi denumesc concepte specifice religiei creştine în general, fără nuanţe particulare. Este vorba despre cuvinte care desemnează: obiecte de slujbă (*cruce*, *Scriptură*), ranguri şi funcţii bisericeşti (*episcop*, *evanghelist*, *martir*, *preot*), elemente de construcţie (*altar*, *biserică*, *turlă*), fiinţe divine: pozitive (*Dumnezeu*, *Hristos*, *înger*) sau negative (*diavol*, *drac*), acţiuni specifice (*a boteza*, *a mântui*, *a posti*, *a se ruga*), elemente de doctrină (*credinţă*, *evlavie*, *teologie*) etc.

În cea de-a doua categorie intră lexeme specifice fiecărei denominaţiuni în parte. Este vorba, mai exact, despre vocabularele specifice diverselor culte creştine, care, dincolo de elementele de bază, comune religiei în general (elemente care constituie, de altfel, cea mai mare parte a vocabularelor respective), dezvoltă şi un tip de vocabular restrâns, propriu, cu elemente care caracterizează în mod particular comunitatea religioasă respectivă.

După cum am afirmat deja, cele mai multe studii de natură lexicală (studii terminologice) au avut în vedere vocabularul religios ortodox. În ultima perioadă, au apărut unele cercetări, articole (v. Felecan 2009), comunicări (v. Gordon 2013) sau studii doctorale (v. Neculai Stănică 2009), care urmăresc caracteristicile scrierilor religioase nonortodoxe sau de rit apusean. Aceste cercetări însă s-au limitat la studierea caracteristicilor lingvistice ale unor texte catolice sau protestante[7]. Deşi confesiunile neoprotestante au fost analizate din diverse perspective[8], nu există încă studii care să urmărească aspecte lingvistice specifice. De aceea, un studiu de felul celui pe care îl propunem aici este cu atât mai important, cu cât este singular în peisajul cercetării actuale a lexicului religios şi reprezintă o extindere a analizei asupra diverselor variante bisericeşti minoritare din spaţiul confesional românesc.

---

[6] Ovidiu Felecan, într-unul dintre articolele sale în care tratează diferenţele terminologice dintre diversele religii, preciza: „Dans la diversité des langues romanes, le roumain se remarque aussi par la complexité du langage religieux, plus précisément par la force d'exprimer la même idée par des termes différents, en fonction de religion" (Felecan 2009: 25).

[7] „Cultele protestante sunt confesiuni creştine desprinse din catolicism în prima jumătate a sec. al XVI-lea prin mişcarea Reformei. Protestantismul înglobează Biserica Lutherană (evanghelică), Biserica Reformată (calviniştii şi zwinglienii), Biserica Anglicană, Cultul Unitarian ş.a." (pe http://www.culte.wbd.ro/cultele-protestante).

[8] Au fost publicate, mai ales în perioada actuală, numeroase articole sau lucrări mai vaste care privesc, în special, istoria acestor culte.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

Într-un articol publicat în urmă cu aproximativ un deceniu în revista *România literară*, Rodica Zafiu (2005) face primele referiri de natură lingvistică la acest sector al limbajului religios. Vorbind de stilul unor texte neoprotestante, autoarea observă stângăciile unor traduceri din textele de propagandă sau din postările pe diverse site-uri cu caracter religios ale unor neoprotestanţi cum ar fi baptiştii, penticostalii sau adventiştii (în enumerarea autoarei). În articol se evidenţiază, pe bună dreptate, caracterul „şocant" de modern al lexicului unor astfel de texte, dar şi greşelile de semantică, morfologice, sintactice sau stilistice care apar în texte de acest fel[9]. Aceasta este, de altfel, singura referire la stilul unor texte neoprotestante. Deşi abordarea problemelor lexicale specifice celorlalte culte neoprotestante poate scoate în evidenţă elemente interesante şi utile, în lucrarea de faţă urmărim numai acele aspecte particulare ale terminologiei religioase care sunt actualizate la nivelul discursului religios adventist.

Particularităţile terminologice ale discursului adventist

Biserica Adventistă de Ziua a Şaptea reprezintă una dintre denominaţiunile religioase din peisajul confesional românesc ale cărei începuturi în ţara noastră datează de la sfârşitul secolului al XIX-lea[10]. Făcând parte dintre cultele recunoscute oficial de către statul român încă de la jumătatea secolului trecut, această confesiune are câteva caracteristici speciale care se reflectă la nivelul vocabularului prin preferinţa pentru anumite unităţi lexicale (simple sau complexe):

- în primul rând, aşa cum arată şi numele pe care l-au adoptat[11], adventiştii pun un accent deosebit pe revenirea lui Isus Hristos şi pe evenimentele finale (de aici termenii din discursul lor care denumesc realităţi apocaliptice: *semnele timpului, timpul sfârşitului, sfârşitul veacului, marea de cristal, a doua venire a Domnului Isus Hristos (*sau *revenire)*, *întreita solie îngerească*, *judecată preadventă*, *marea luptă*, *sanctuar* etc.);

- o altă preocupare majoră este cea legată de sănătate prin promovarea unor cărţi cu specific sanitar atât în interiorul, cât şi în afara comunităţii, sau a unor programe de sănătate desfăşurate periodic atât la nivel local, cât şi la nivel naţional (această caracteristică este reflectată în cadrul vocabularului de unităţi lexicale precum: *reforma*

[9] Deşi viziunea asupra acestui tip de texte este generală, autoarea precizează: „Totuşi, cîteva eşantioane recente de pe Internet par să indice o uşoară schimbare: limbajul a devenit mai arhaizant, mai tradiţional, poate şi din nevoia de a nu-l speria pe potenţialul prozelit printr-un stil pe care acesta nici nu l-ar putea percepe ca aparţinînd domeniului religios. Adaptarea stilistică se poate datora formării unor traducători mai buni, care n-au pierdut contactul cu mediul românesc; ea este desigur sprijinită de folosirea unor versiuni ale Bibliei conforme sau apropiate de tradiţia românească: arhaismele conţinute în citatele biblice ajung astfel să contamineze şi textul predicii sau al comentariului" (Zafiu 2005).

[10] În anul 1870, primul misionar adventist, Mihail Bellina Czechowski, a ajuns în Transilvania, aducând credinţa adventistă în această zonă.

[11] Cuvântul *adventist*, împrumut pe care dicţionarele limbii române îl înregistrează ca având etimologie multiplă, engleză şi franceză, are la bază cuvântul latinesc *adventus*, un cuvânt compus de la prepoziţia *ad* 'la' şi verbul *venio, -ire* 'a veni, a sosi'.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

sănătății sau *sanitară*, *program Newstart*, *temperanță*, *stil de viață*, *Exposănătate* „campanie de promovare a sănătății populației");

- preocuparea pentru educaţie în general, şi educaţia biblică în special, se reflectă în termeni frecvent utilizaţi, precum *școală de sabat*, *lecțiune*, *studiu biblic*;

- acordă, de asemenea, o importanţă specială implicării în viaţa socială a comunităţii sub diverse forme, o serie de cuvinte ilustrând acest aspect: *ADRA*, *ASI*, *zi de bine*, *TinServ*.

Unităţi lexicale de acest tip reflectă necesitatea, justificată într-o anumită măsură, a unei religii de a se diferenţia de celelalte nu numai din punct de vedere doctrinar, dogmatic, ci şi din punct de vedere lingvistic, nevoie care a dus nu numai la apariţia unităţilor lexicale specifice, ci şi la utilizări particulare ale unor termeni preluați fie din vocabularul religios general, comun, fie din vocabularul laic, curent.

S-a vorbit în repetate rânduri despre trăsăturile arhaice[12] ale limbajului religios. Pentru spaţiul cultural românesc, aceste trăsături se păstrează în special la nivelul limbajului religios ortodox. Cultele protestante şi cele neoprotestante, precum şi religia catolică, datorită originii lor occidentale[13], nu conservă şi nu dezvoltă în general trăsăturile arhaice specifice registrului religios ortodox. Uneori apar şi în discursul adventist, mai ales în predici sau în rugăciuni, elemente specifice limbii vechi; fenomenul este însă limitat la nivel individual, la deserveți ai cultului sau la membri laici care folosesc asemenea structuri fie ca o reminiscenţă a experienţei religioase anterioare, fie pentru a da un caracter „arhaizant" exprimării lor. Dincolo de aceste fapte individuale, discursul adventist are un caracter modern atât în ceea ce priveşte structura construcţiilor sintactice, cât şi în ce priveşte terminologia specifică.

O serie de unităţi lexicale specializate, foarte frecvente în discursul religios românesc (ortodox, în special) lipsesc din vocabularul adventist pentru faptul că realităţile pe care acestea le denumesc nu se întâlnesc în practica Bisericii Adventiste: denumirile veşmintelor preoţeşti (*odăjdii*, *potcap*, *robă*, *rucaviță*, *stihar* etc.), termenii specifici vieţii monahale (*anahoret*, *călugăr*, *călugăriță*, *chinovie*, *măicuță*, *mănăstire*, *monah*, *pustnic*, *sihastru*, *stareț* etc.), lexeme care denumesc obiecte liturgice (*aer*, *agheasmatar*, *cristelniță*, *iconostas* etc.), alimente şi substanţe utilizate în ritualul religios (*agneț*, *mir*, *prescură*, *tămâie*), elemente de construcţie (*naos*, *nartex*, *pridvor*, *pronaos*), ranguri şi funcţii bisericeşti (*cantor*, *mitropolit*, *protopop*, *țârcovnic* etc.).

Lipsesc de asemenea formulele de adresare specifice discursului religios tradițional (*Cuviosia / Preasfinția / Sfinția Ta / Voastră* sau *Eminență* – pentru discursul religios de tip apusean). Acestea sunt înlocuite cu termenii de adresare *frate* şi *soră*, întâlniți şi în alte tipuri de discursuri religioase (în vocabularul ortodox sunt utilizaţi în general în comunităţile monastice), dar cu o frecvenţă mult mai mare în discursul adventist; sunt

[12] Preferăm determinantul „arhaic", deşi anumiți cercetători utilizează termenul „arhaizant" alături de sintagmele „stil bisericesc" sau „variantă bisericească" (vezi Zafiu 2005, Zafiu 2010), deoarece limba bisericească actuală este, fără îndoială continuatoarea limbii bisericești vechi. Prin urmare este exclusă limitarea la un simplu stil arhaizant, deoarece acest din urmă adjectiv, a cărui arie de utilizare este restrânsă, presupune utilizarea intenționată, voită, a unei note învechite, arhaice.

[13] Adventiștii ca şi penticostalii s-au constituit în SUA, în vreme ce baptiștii au originea în Anglia, iar Evangheliștii, în Elveţia.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

formule de adresare politicoase, folosite atât de membrii între ei, cât şi în adresarea acestora către persoane aflate în funcţii eclesiastice. Spre deosebire de formulele de salut utilizate în practica bisericii ortodoxe[14], o formulă folosită cu precădere de către adventişti (dar în acelaşi timp şi de membrii altor confesiuni neoprotestante) este *Pacea Domnului!*, utilizată de obicei în spaţiul bisericii, dar de multe ori şi în afara acestui spaţiu.

Termenii religioşi utilizaţi în discursul adventist pot fi grupaţi în funcţie de anumite criterii dintre care reţinem aici numai două: criteriul *structurii*, care face diferenţa între *unităţi lexicale simple* şi *unităţi lexicale complexe*, şi criteriul *ariei de răspândire* a lexemelor utilizate în discursul adventist, care distinge:

- termeni religioşi „comuni", specifici religiei creştine în general;
- termeni religioşi protestanţi;
- lexeme care aparţin limbii laice, dar care capătă sensuri specifice în vocabularul religios adventist;
- termeni religioşi adventişti (unităţi lexicale specifice).

În categoria termenilor religioşi „comuni" se înscriu unităţi lexicale de tipul celor deja menţionate, care aparţin de fapt vocabularului religios creştin, denumind noţiunile de bază ale credinţei creştine, termeni întâlniţi în toate discursurile religioase cu sensuri identice: *Biblie*, *botez*, *credinţă*, *creştin*, *cruce*, *diavol*, *drac*, *Duhul Sfânt*, *Dumnezeu*, *Isus Hristos*, *înger*, *martir*, *a mântui*, *a predica*, *religie*, *rugăciune*, *Scriptură*, *teologie* etc.

Anumiţi termeni sau sintagme terminologice se întâlnesc în toate vocabularele religioase creştine, însă au o frecvenţă mai ridicată în vocabularele neoprotestante. Este cazul sintagmei *spălarea picioarelor* (denumirea actului ritual care precedă Cina Domnului, în timpul căruia membrii cultului îşi spală picioarele unii altora, ca un simbol al smereniei, dar şi al curăţării interioare şi al pocăinţei). Dacă în bisericile tradiţionale ritualul spălării picioarelor este îndeplinit o singură dată pe an doar de anumite persoane[15], în biserica adventistă Cina Domnului are loc trimestrial, prin urmare, sintagma este mai frecvent utilizată. Având în vedere simbolistica gestului, o sintagmă sinonimă, folosită cu precădere în acest discurs, este sintagma *actul umilinţei*.

Frecvent utilizat în terminologia religioasă creştină şi în discursul biblic totodată este cuvântul *altar*, un cuvânt polisemantic definit de dicţionarele generale ale limbii române drept 'parte a bisericii, despărţită de naos prin catapeteasmă, în care se oficiază liturghia', dar şi 'masă de cult, simbol al lui Hristos, pe care se oficiază liturghia, în Biserica creştină' sau, cu sens figurat, 'religia creştină' (DLRM). În vocabularul neoprotestant, şi implicit în discursul adventist, termenul nu se foloseşte cu sensurile de mai sus. Se utilizează însă frecvent, mai ales în îmbinările de cuvinte *altar de seară*,

[14] În articolul *Cum salută creştinii?*, publicat pe portalul CreştinOrtodox.ro, Teodor Danalache trece în revistă cele mai cunoscute formule de salut utilizate de către credincioşii ortodocşi, între care cea mai frecvent folosită este „Doamne ajută!".

[15] Primul act al spălării picioarelor a fost înfăptuit de Isus Hristos înaintea ultimei cine pe care a luat-o cu ucenicii Săi. Ritualul există şi astăzi atât în practica bisericilor tradiţionale (în biserica ortodoxă este oficiat în Joia Mare de Patriarhul Ierusalimului sau de către un mitropolit, cei cărora li se spală picioarele fiind episcopi, dar şi în unele mânăstiri din ţara noastră; este inclus, de asemenea, şi în ritualul bisericii catolice din perioada Paştelui) precum şi în practica bisericilor neoprotestante.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

altar de dimineață, *altar familial*, cu sensul de 'serviciu de închinare restrâns organizat în familie (sau într-o comunitate restrânsă) dimineaţa şi seara, şi condus de către un membru al acesteia (de obicei tatăl)'.

Alături de termenii comuni tuturor discursurilor religioase, se pot întâlni şi termeni care sunt specifici atât discursului religios adventist, cât şi unuia dintre discursurile religioase tradiționale. Un astfel de termen este *cenzură*. În dicționarele limbii române actuale, termenul este înregistrat numai cu sensurile lui laice 'control prealabil exercitat, în unele state, asupra conţinutului publicaţiilor, spectacolelor, emisiunilor de radioteleviziune şi, în anumite condiţii, asupra corespondenţei şi convorbirilor telefonice; organ care exercită acest control' sau 'demnitatea, funcția de cenzor în vechea Romă' (DEX). În majoritatea dicționarelor religioase termenul nu este înregistrat. Sensul cu care este întâlnit în discursul adventist apare şi în discursul catolic: 'în Dreptul canonic este pedeapsa ecleziastică prin care credinciosul catolic care a săvârşit un delict prevăzut de lege şi rămâne încăpăţânat este lipsit de unele bunuri spirituale sau bunuri anexate celor spirituale, până când, renunțând la încăpăţânare este dezlegat' (DC). În vocabularul adventist însă, cenzura este 'pedeapsa aplicată membrilor bisericii care au încălcat una dintre poruncile Bibliei sau una dintre regulile bisericii, care îşi recunosc greşeala şi îşi doresc să se reabiliteze'; cei care persistă în greşeala respectivă sunt excluşi din comunitate. Sensul religios este înregistrat şi în dicționarul lui Scriban 'judecată bisericească care suspendă şi interzice' (Scriban). În discursul religios adventist, în jurul acestui substantiv s-a construit şi locuțiunea verbală a pune sub cenzură 'a pedepsi pentru o anumită perioadă de timp un membru greşit'. Verbul sinonim a cenzura este mai puțin frecvent; mai des apare adjectivul de provenienţă participială, cenzurat, precum şi locuțiunea verbală.

O serie de termeni (unități lexicale simple sau sintagme terminologice) din vocabularul religios adventist sunt întâlniți cu sensuri identice şi în alte discursuri protestante sau neoprotestante: *pastor*, *Cina Domnului* (deşi la ceilalți neoprotestanți aceasta este varianta cel mai frecvent utilizată, în discursul adventist este preferată sintagma *Sfânta Cină*), *colectă*, *diacon*[16], *diaconească*, *predicator* (apare şi în discursul ortodox, unde este utilizat în special în dreptul părinţiilor bisericeşti), *prezbiter* etc.

O situaţie specială are termenul *capelă*, un neologism împrumutat din italiană, care este înregistrat în dicționarele explicative actuale cu sensurile 'biserică mică, izolată, fără parohie (într-un cimitir etc.); paraclis' şi '(în bisericile catolice) parte care adăposteşte un altar secundar'. În vocabularul religios adventist (ca şi în alte vocabulare protestante), se foloseşte cu sensul de bază din limbajul religios general pentru a denumi 'biserica din cadrul unei şcoli confesionale', dar şi cu un sens nou derivat din cel de bază, 'serviciu religios de închinare special, care se desfăşoară în cursul săptămânii (de obicei) într-un asemenea edificiu'[17].

[16] Spre deosebire de sensul din limbajul religios tradițional, unde *diaconul* este 'membru al clerului hirotonit în prima treaptă a ierarhiei bisericeşti', în limbajul neoprotestant, termenul îi desemnează pe 'membrii laici ai bisericii, desemnaţi prin vot, care se îngrijesc de lucrările practice din biserică precum şi de proprietatea acesteia'.

[17] Este înregistrat de asemenea în discursul baptist şi în cel penticostal.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

În cadrul terminologiei religioase româneşti s-a făcut distincţie între două tipuri de termeni: termeni propriu-zis religioşi şi termeni care capătă sens religios contextual (de tipul, *burete*, *căldură*, *linguriţă* etc.). În cadrul vocabularului religios adventist o serie de unităţi lexical au fost preluate din limbajul comun, laic şi, supuse unui proces de resemantizare, au căpătat sensuri religioase. Este vorba, mai ales, de unităţi lexicale simple, spre deosebire de elementele specifice, unde sunt incluse mai ales unităţi lexicale complexe. Între unităţile de acest tip se numără:

adunare 'biserică' (în sintagme de tipul: *adunarea de pe strada…*, *curăţenie în adunare*, *întâlnirea va avea loc în faţa adunării* etc.);

cernere 'acţiunea de separare a credincioşilor de cei necredincioşi în timpurile din urmă';

colportaj 'acţiune misionară care constă în vânzarea de cărţi'[18];

colportor 'persoană retribuită sau voluntar care vinde cărţi'; este sinonimă cu sintagma *evanghelist cu literatură*;

companioni 'grupă a tinerilor din biserica adventistă cu vârste cuprinse între 15 şi 19 ani, care participă la activităţi şi acţiuni specifice'[19];

conferinţă 'grup organizat de biserici dintr-un anumit teritoriu';

daruri (şi în sintagma *zecimi şi daruri*) 'bani pe care membrii cultului îi oferă de bună voie';

district 'parohie';

diviziune 'organizaţie teritorială care cuprinde bisericile dintr-o anumită zonă a lumii sau de pe un continent';

explorator 'grupă a tinerilor din biserică având vârste cuprinse între 11 şi 14 ani, care desfăşoară activităţi specifice';

grădiniţă 'grupă din cadrul programului Şcolii de Sabat în care activează copii cu vârste cuprinse între 3 şi 7 ani';

juniori 'grup de vârstă în cadrul programului Şcolii de Sabat în care activează copiii din ciclul gimnazial';

lecţiune 'caiet de studii biblice care apare trimestrial şi abordează diferite teme religioase';

licurici 'program al tinerilor din biserica adventistă, cu vârste cuprinse între 6 şi 10 ani, care participă la activităţi specifice';

prieteni (sau *prieteni de adevăr*) 'persoanele care sunt interesate de doctrina adventistă şi participă la lecţii de cateheză pentru familiarizarea cu învăţăturile specifice bisericii';

primară 'grupă din cadrul programului Şcolii de Sabat în care activează copiii din ciclul primar';

rămăşiţă 'grupul persoanelor credincioase din orice denominaţiune care păzesc poruncile lui Dumnezeu şi îl mărturisesc lumii pe Isus Hristos, păstrând nealterată credinţa';

[18] Termenul apare şi în limbajul ortodox unde desemnează vânzarea de obiecte bisericeşti.

[19] Înregistrat în dicţionarele explicative drept termen livresc, cuvântul *companion* îşi are originea în limba latină, provenind de la cuvintele *con* 'cu, împreună cu' şi *panis* 'pâine', şi desemnează persoană împreună cu care mănânci sau frângi pâinea.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

sigilare 'confirmarea de către Duhul Sfânt a adevăraţilor credincioşi înainte de revenirea Mântuitorului';
scrisoare de recomandare 'document scris prin care o biserică recomandă pe unul dintre membrii ei care vrea să se transfere în altă biserică';
uniune (sau *uniune de conferințe*) 'grup de conferințe în cadrul unei ţări'.

O categorie aparte este aceea din care fac parte termenii specifici. Cele mai multe dintre unităţile lexicale înregistrate aici se înscriu în clasa unităţilor lexicale complexe; numărul unităţilor lexicale simple specifice este nesemnificativ[20]:

- cuvinte compuse:

ADRA (Asociaţia Adventistă pentru Refacere şi Ajutor);
AMiCUS (Adventist Ministry for International College and University Students);
ASEF (Asociaţia pentru Sănătate, Educaţie şi Familie);
ASI (Asociaţia pentru Suport şi Inițiativă);
AZŞ (Adventişti de Ziua a Şaptea);
CARD (Centrul Adventist de Resurse şi Documentare);
New Start (program pentru o viaţă sănătoasă)[21];
prim-diacon „responsabilul departamentului de diaconie din cadrul bisericii locale care face parte din comitetul bisericii";
primă-diaconeasă 'responsabila departamentului de diaconie din cadrul bisericii';
RVS (Radio Vocea Speranţei)[22];
SUP (Serviciul Umanitar pentru Penitenciare);
TinServ (Tineri în Serviciu Voluntar);

- sintagme terminologice:

clasă de botez 'grupă de studiu biblic organizată pentru persoanele interesate de doctrina bisericii, care se pregătesc în vederea botezului';
corp pastoral 'totalitatea pastorilor; cler';
diriginte de tineret 'persoană aleasă de comunitate pentru a se ocupa în mod speciale de programele şi activităţile destinate tinerilor'[23];
Marea luptă 'denumirea conflictului dintre bine şi rău, dintre Hristos şi Satana, prezentat în Apocalipsa';
Primii paşi 'grup de vârstă în cadrul programului Şcolii de Sabat în care activează copiii cu vârste cuprinse între 0 şi 3 ani';
Reforma sanitară 'totalitatea principiilor unui stil de viaţă sănătos';

[20] Termenul *intreship*, de exemplu, definit drept 'stagiu de practică pentru absolvenţii de teologie efectuat înainte de a fi angajaţi într-o funcţie ecleziastică permanentă', preluat din limba engleză şi utilizat tot mai frecvent în ultimii ani, este la origine un cuvânt compus din substantivul *intern* şi elementul de compunere *-ship* (vezi *Online Etymology Dictionary*, pe www.etymonline.com).

[21] Cuvântul reprezintă un acronim format din inițialele unor cuvinte englezești care denumesc opt factori importanți pentru sănătate: *nutrition* 'nutriție, alimentație', *exercise* 'exercițiu fizic', *water* 'apă', *sunshine* 'soare', *temperance* 'temperanță, cumpătare', *air* 'aer', *rest* 'odihnă', *trust in God* 'încredere în Dumnezeu'.

[22] Mai puțin frecventă, dar prezentă în discursul adventist este și sigla *AWR* (Adventist World Radio).

[23] În ultima perioadă se încearcă înlocuirea sintagmei cu îmbinarea liberă de cuvinte *responsabil al departamentului de tineret*.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

scrisoare de transfer 'document scris pe care un membru al bisericii îl solicită bisericii din care a făcut parte la mutarea lui în altă biserică';
Spiritul profetic 'totalitatea literaturii confesionale produse de scriitoarea americană Ellen G. White'; 'darul revelaţiei şi al inspiraţiei profetice prin care Ellen G. White a conceput scrierile ei';
Şcoala de Sabat 'sistem de educaţie religioasă al Bisericii destinat tuturor participanţilor la închinare, în care activitatea de învăţare se desfăşoară pe grupe organizate în funcţie de vârstă'.

Unele unităţi lexicale complexe utilizate frecvent în discursul adventist nu pot fi încadrate în clasa sintagmelor terminologice, deoarece oscilează încă între simple asocieri de cuvinte cu un grad minim de sudură a elementelor componente şi asocieri de cuvinte ale căror elemente au un grad mai ridicat de stabilitate[24] (pentru ca o îmbinare de cuvinte să fie considerată sintagmă terminologică trebuie să aibă un sens unitar). Spre deosebire de sintagmele terminologice, un cuvânt poate apărea în mai multe îmbinări relativ libere de cuvinte. De asemenea, cele mai multe dintre îmbinările de cuvinte care se întâlnesc în discursul adventist nu sunt specifice, ele putând fi întâlnite în aceeaşi formă sau sub formă asemănătoare şi în alte discursuri neoprotestante:
casă de rugăciune 'biserică, locaş de închinare';
comitet de numiri 'comitet alcătuit pe baza propunerilor comitetului special al adunării elective care face propuneri pentru componenţa comitetului comunităţii';
comitet executiv 'organ de conducere care acţionează la nivel de Conferinţă, de Uniune, de Diviziune sau de Conferinţă Generală, alcătuit din preşedintele, secretarul şi trezorierul organizaţiei respective';
comitet special 'comitet desemnat prin vot de către adunarea electivă a bisericii pentru a face propuneri referitoare la componenţa comitetului de numiri';
comitetul comunității 'forul ales de biserica locală pentru a conduce comunitatea enoriaşilor pe o perioadă de timp determinată';
Conferința Generală 'forul conducător al Bisericii Adventiste mondiale';
oră de rugăciune 'primul serviciu de închinare organizat în biserică sâmbătă dimineaţa, în care mesajul predicii îndeamnă credincioşii la rugăciune', 'orice întâlnire a credincioşilor din cursul săptămânii care are ca principal scop rugăciunea';
pastor acreditat 'un pastor al cărui statut clerical este reconfirmat de Adunarea electivă a Uniunii de Conferințe';
pastor asistent 'cleric care asistă un pastor hirotonit în toate slujbele bisericeşti, dar care nu poate oficia botezul, Sfânta Cină şi cununia religioasă';
pastor de tineret 'pastor responsabil pentru lucrarea de tineret dintr-o biserică locală sau dintr-o anumită zonă';
pastor hirotonit 'cleric consacrat de către biserică, având dreptul de a oficia anumite acte rituale precum botezul, Sfânta Cină şi cununia religioasă';

[24] Vezi şi articolul nostru despre sintagmele terminologice din limbajul religios: Lupu 2013.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

pastor senior 'pastor hirotonit sub a cărui jurisdicţie se află unul sau mai mulţi pastori care deservesc aceeaşi biserică locală';
săptămână de rugăciune 'săptămână specială consacrată rugăciunii, în care au loc servicii divine speciale';
serviciu divin 'cultul divinităţii exprimat prin cuvinte şi gesturi ritualice' (DEX);
zi de bine 'proiect al Bisericii care presupune rezervarea unei zile pentru ajutorarea persoanelor defavorizate';
ziua pregătirii 'denumire dată zilei de vineri în care se realizează pregătirea personală, precum şi cea a casei şi a hranei pentru ziua de sabat în care nu se lucrează'.

Concluzii

Lexicul neoprotestant constituie, fără îndoială, un sector al vocabularului religios românesc care merită din plin atenţia cercetătorilor. Ne-am limitat în articolul de faţă la analiza particularităţilor terminologice specifice discursului adventist; dar acesta este numai unul dintre compartimentele lexicului neoprotestant. Analiza particularităţilor terminologice întâlnite în alte discursuri religioase neoprotestante poate releva, de asemenea, fapte inedite şi interesante.

Diferenţele confesionale manifestate în primul rând la nivel doctrinar se regăsesc şi la nivel lexical. Principalele caracteristici ale religiei adventiste sunt reflectate de utilizarea unui vocabular specific din care fac parte termeni religioşi comuni (care aparţin vocabularului creştin fundamental), termeni proprii (cuvinte compuse – cele mai multe prin abreviere sau siglare – sau sintagme terminologice) sau cuvinte ale limbii laice care capătă în context sens religios. O serie de unităţi lexicale neologice sunt preferate celor din discursul tradiţional, având prin urmare o utilizare mai frecventă: *corp pastoral* vs *cler*; *membri* vs *enoriași*; *pastor* vs *preot*; *adunare*, *comunitate* sau *casă de rugăciuni* vs *biserică*; *district* vs *parohie*; *serviciu divin* vs *slujbă*; *zi de sabat* vs *zi de sărbătoare*. De asemenea, este evidentă tendinţa de actualizare permanentă a exprimării: anumite unităţi lexicale precum *lecţiune*, *prezbiter*, *diriginte de tineret* sunt înlocuite de altele considerate mult mai adecvate ca *studiu biblic*, *conducător de comunitate*, *responsabil al departamentului de tineret*.

Cercetarea vocabularelor specializate ale unor confesiuni neoprotestante scoate astfel în evidenţă fenomene lexico-semantice inedite şi pentru lexicografia românească actuală, iar lucrarea de faţă constituie, cu siguranţă, un punct de pornire pentru studierea lexicului religios neoprotestant, în vederea întregirii tabloului care înfăţişează terminologia religioasă românească.

Bibliografie

A. Sigle

DEX = *Dicţionarul explicativ al limbii române*, ediţia a II-a, Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.
DLRM = *Dicţionarul limbii române moderne*, Editura Academiei Republicii Populare Române, Bucureşti, 1958.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)

Scriban = Scriban, August, *Dicţionaru limbii româneşti (Etimologii, înţelesuri, exemple, citaţiuni, arhaizme, neologizme, provincialisme)*, Editura „Presa Bună", Iaşi, 1939.
DC = Tamaş, Ioan, 2001, *Mic dicţionar creştin catolic*, Editura Sapienţia, Iaşi.

B. Literatură secundară

Chivu 2013: Gheorghe Chivu, *Scrisul religios, componentă definitorie a culturii vechi româneşti*, în *Perspective asupra textului şi discursului religios*, volum îngrijit de Ioan Milică, Emanuel Gafton şi Sorin Gruia, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, 2013, p. 37-52.
Felecan 2009: Ovidiu Felecan, *Différences et convergences dans le langage religieux roumain*, în *Limba română în context european*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2009, p. 24-36.
Gheţie 1975: Ion Gheţie, *Baza dialectală a românei literare*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1975.
Gordon 2013: Octavian Gordon, *Note asupra limbajului bisericesc românesc. Apropieri şi diferenţe confesionale*, comunicare susţinută în cadrul Conferinţelor Academiei Române, manuscris, 2013.
http://www.culte.gov.ro/uniunea-bisericilor-crestine-baptiste
http://www.culte.wbd.ro/cultele-protestante
Lupu 2013: Roxana Lupu, *Tipuri de unităţi lexicale în cadrul vocabularului religios actual. Sintagme terminologice*, în *Limbă, cultură, civilizaţie. Provocări şi răspunsuri, a VII-a conferinţă cu participare internaţională*, Universitatea Politehnica, ed. Yolanda-Mirela Catelly (coord.), Dana Sorana Urs, Fabiola Popa, Brânduşa Răileanu-Prepeliţă, Editura Politehnica Press, Bucureşti, 2013, p. 261-269.
Munteanu/Ţâra 1978: Ştefan Munteanu, Vasile D. Ţâra, *Istoria limbii române literare. Privire generală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1978.
Neculai Stănică 2009: Manuela Neculai Stănică, *Caracteristici lingvistice ale scrierilor religioase româneşti de rit apusean*, Universitatea din Bucureşti, teză de doctorat, 2009.
Zafiu 2001: Rodica Zafiu, *Diversitatea stilistică în româna actuală*, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2001.
Zafiu 2005: Rodica Zafiu, *Stilul religios şi stângăciile traducerii*, în *România literară*, 2005, nr. 19.
Zafiu 2010: Rodica Zafiu, *Ethos, pathos şi logos în textul predicii*, în Al. Gafton, Sorin Guia şi Ioan Milică (ed.), *Text şi discurs religios*, II, Editura Universităţii „Al. I. Cuza", Iaşi, 2010, p. 27-38.

BDD-A25911 © 2016 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 05:53:29 UTC)